

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De Voorzitter en leden van de Onderzoeksraad voor veiligheid
postbus 95404
2509 CK Den Haag

**Directoraat-generaal
Veiligheid**
Overdracht Taken en
Onderwijs

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.minbzk.nl

Contactpersoon

T (070)

Kenmerk

2010-0000174118

Uw Kenmerk

OVV 09501464

Datum 8 april 2010

Betreft Reactie op het rapport en de aanbevelingen "Duikongeval Terneuzen, 12
maart 2008"

Geachte voorzitter en leden van de Onderzoeksraad voor veiligheid,

Allereerst wil ik mijn dank uitspreken voor de grondige wijze waarop u onderzoek hebt gedaan naar het duikongeval te Terneuzen op 12 maart 2008.

Het is een trieste zaak wanneer hulpverleners bij het uitoefenen van hun taak om het leven komen. Onderzoek hoe dit heeft kunnen gebeuren vind ik dan ook uitermate belangrijk. Dit niet om schuldigen aan te wijzen, maar om de risico's voor hulpverleners in kaart te brengen en daarmee soortgelijke ongevallen in de toekomst hopelijk te kunnen voorkomen.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Ik hecht er aan om hier nog eens duidelijk aan te geven dat, ook in de nieuwe Wet veiligheidsregio's, de veiligheidsregio's en/of gemeenten niet verplicht worden om te beschikken over een (eigen) duikteam. Het is de beslissing van de regionale/lokale bestuurlijk verantwoordelijken om wel of niet over duikteams te kunnen beschikken.

Er ontbreekt momenteel een bestuurlijk afwegingskader dat de regionale en lokale bestuurders kan helpen bij de afweging tot het al dan niet beschikbaar hebben van (eigen) brandweerduikers. De VNG/college van arbeidszaken en het Veiligheidsberaad hebben de intentie, met medewerking van de NVBR, een dergelijk bestuurlijk kader te gaan ontwikkelen. Ik acht het ontwikkelen hiervan een goede zaak en zal een eventueel verzoek tot ondersteuning met een positieve grondhouding bezien.

Ander onderzoek en getroffen maatregelen

Vooruitlopend op het rapport van de Onderzoeksraad voor veiligheid over het duikongeval op 12 maart 2008 te Terneuzen, is de veiligheid bij het brandweerduiken door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) samen met de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) en in afstemming met de Arbeidsinspectie in oktober 2008 onderzocht. Uit het onderzoek bleek dat in de praktijk de (arbeids)veiligheid van de brandweerduikers onvoldoende was gegarandeerd. Over de uitkomsten van het onderzoek heeft mijn ambtsvoorganger de Tweede Kamer op 24 november 2008 geïnformeerd (TK 2008–2009, 26956, nr. 65)

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn op 24 november 2008 per brief (met kenmerk 2008-0000545912) de urgente verbetermaatregelen onder de aandacht gebracht van de colleges van B&W en de besturen van de veiligheidsregio's en hen gevraagd er op toe te zien dat deze maatregelen worden doorgevoerd. Deze urgente maatregelen hebben bijvoorbeeld betrekking op het risico van een acuut gebrek aan ademlucht onder water en onvoldoende mogelijkheden om tijdig het wateroppervlak te bereiken, de effectiviteit van de reserveduiker als noodvoorziening en het risico op vastraken onder water met te weinig mogelijkheden voor de duiker om zichzelf te bevrijden.

Datum
8 april 2010

Kenmerk
2010-0000174118

Het Nederlands bureau brandweereexamens (Nbbe) heeft op basis van dit onderzoek, in overleg met de NVBR, het examens brandweerdruiker bijgesteld. Deze bijstelling heeft bijvoorbeeld betrekking op de zelfredzaamheid van de duiker, onder andere door het uitvoeren van een noodopstijging in voldoende diep water, het uitvoeren van noodprocedures en het bewaken (monitoren) van de resterende duiktijd van duikers door een duikploegleider. Het examen duikploegleider is in ontwikkeling.

Wet- en regelgeving

Ik ben van mening dat met de inhoudelijke bijstelling van de exameneisen en de examens en wanneer de werkgevers de aanbevolen urgente maatregelen hebben ingevoerd de veiligheid van de brandweerdruikers momenteel voldoende verzekerd is. Het is vanzelfsprekend dat zowel beroeps- als vrijwillige brandweerdruikers moeten voldoen aan Arbowetgeving, waaronder de eisen aangaande werken onder overdruk. Het niet op de juiste wijze voldoen aan de Arbowetgeving leidt al snel tot levensgevaarlijke situaties. Voor de brandweerdruikteams die de veiligheid van hun duikers op orde hadden, zijn de consequenties van deze urgente maatregelen beperkt. Voor de brandweerdruikteams waar dit niet het geval was en de duikers daardoor een onaanvaardbaar risico liepen, zal als gevolg hiervan een terechte verzwaaring van eisen optreden.

Verder zijn de uit de Wet Veiligheidsregio's voortvloeiende (concept)besluit personeel veiligheidsregio's en de Regeling personeel veiligheidsregio's naar aanleiding van deze systeembeschouwing aangepast om aansluiting op Arbo-wet- en regelgeving te garanderen. Voor het rijksdiploma brandweerdruiker is aansluiting gezocht bij het persoonscertificaat 'Duikarbeid categorie A'. Thans wordt samen met SZW overleg gevoerd met betrokkenen in de duiksector (zoals de werkgevers VNG en Veiligheidsberaad, de Koninklijke marine en de NVBR) om te bezien of, gelet op de werkzaamheden van de brandweerdruiker (en de duikploegleider), er niet aparte categorieën voor het brandweerdruiken vastgesteld moeten worden. Dit omdat op een aantal punten, zoals maximale duikdiepte en duur van de duik, de eisen voor het brandweerdruiken niet overeenkomen met de eisen waar bij het persoonscertificaat 'Duikarbeid categorie A' van wordt uitgegaan (minder zware, c.q. andere eisen).

Andere ontwikkelingen met betrekking tot het brandweerdruiken, zoals het tot voor kort in Deventer gebruikte SSE-duikstelsel (oppervlakte luchtsysteem), houden momenteel in dat het duikend personeel in het bezit moet zijn van het certificaat 'B' volgens de Arbeidsomstandighedenwet. Hier dient bezien te worden of het oppervlakte luchtsysteem toegevoegde waarde heeft voor het brandweerdruiken. Wanneer dat het geval zou zijn, dan zullen de eisen voor het brandweerdruiken aangepast worden aan de eisen voor dit SSE duiken.

Aanbevelingen Onderzoeksraad voor veiligheid

In het rapport van de Onderzoeksraad voor veiligheid staat een aantal aanbevelingen voor mijn ministerie opgenomen.

Datum

8 april 2010

Kenmerk

2010-0000174118

De eerste aanbeveling is:

“maak aan gemeenten en veiligheidsregio’s duidelijk wat de noodzakelijke voorwaarden zijn om in Nederland op ieder tijdstip brandweerduikers ter plaatse te hebben om levensreddend te kunnen optreden.

Zorg dat deze voorwaarden verenigbaar zijn met de geldende veiligheidskaders: de exameneisen en de door het ministerie gesteunde informele richtlijnen en adviezen.”

Zoals is eerder in deze brief heb aangegeven is er voor de veiligheidsregio’s en de gemeenten geen wettelijke verplichting om brandweerduikers beschikbaar te hebben. Zij maken zelf de afweging of de gemeentelijke of regionale brandweer moet beschikken over brandweerduikers en waar die dan gestationeerd moeten zijn. Er kan dan ook niet gesteld worden dat in geheel Nederland er op ieder tijdstip, brandweerduikploegen ter plaatse dienen te zijn om te kunnen optreden. Het is duidelijk dat wanneer regionaal, dan wel lokaal, de beslissing tot het ter beschikking hebben van brandweerduikers genomen is, deze zullen moeten voldoen aan daarvoor geldende wettelijke voorwaarden.

De tweede aanbeveling is:

“Beoordeel of de exameneisen brandweerduiker en duikploegleider in de praktijk uitvoerbaar zijn. Zorg er voor dat specifiek de eisen voor het oefenen uitvoerbaar en verenigbaar zijn met: de inzet voor het duiken van beroepsmedewerkers en vrijwilligers, de noodzaak om in teamverband te oefenen, de beschikbare middelen en oefenondersteuning.”

De adviezen uit de systeembeschouwing veiligheid brandweerduiken zijn door het NBBE verwerkt in de examinering van brandweerduikers, hetgeen heeft geleid tot een geheel nieuwe opzet. Bij de totstandkoming is nauw samengewerkt met het Landelijk Platform Bestrijding Waterongevallen en de Koninklijke Marine.

Het examen brandweerduiker wordt vanaf 1 april 2009 volledig in deze nieuwe vorm afgenomen. De theorie-examens zijn gescreend op “onnodige ballast” en daar waar nodig aangepast.

De brandweerduiker kan in twee hoedanigheden optreden, te weten als reddingsduiker of als veiligheidsduiker. De proeve van bekwaamheid bestaat uit de onderdelen “praktijksimulatie brandweerduiker” (duiktoren) en de “praktijksimulatie inzet als reddingsduiker en als veiligheidsduiker” (buitenwater). Elk onderdeel bevat verrichtingen die uitgevoerd moeten worden volgens een toetskaart. De toetskaart die vooraf gaat aan het onderdeel “praktijksimulatie brandweerduiker” wordt deels uitgevoerd in het zwembad en deels in de duiktoren. In de duiktoren dient een aantal handelingen te worden verricht (basistrim, uittrimmen, noodopstijging maken, (zelf)redmethode, etc.). Pas als de proeve met succes is afgerond, kunnen de kandidaat duikers zich voorbereiden op het vernieuwde buitenwaterexamen. Dit onderdeel bestaat uit de opdrachten ‘slachtoffer uit auto redden’ en ‘als veiligheidsduiker collega redden’.

Zowel de toetskaartverrichtingen als de onderdelen van de proeve van bekwaamheid worden beoordeeld door bevoegde beoordelaars die daarvoor een professionaliseringstraject hebben doorlopen en een vakkundigheidstoets hebben afgelegd. De prestaties van de beoordelaars worden getoetst door het Nbbe. De groep beoordelaars is beperkt, aangezien frequenter optreden als beoordelaar ook tot kwaliteitsverbetering leidt.

Datum
8 april 2010

Kenmerk
2010-0000174118

Het proces van hercertificering van het diploma brandweerder wordt momenteel herzien. Hierbij is het Nbbe voornemens om niet alleen te kijken naar de verlengingseisen, maar ook de wijze van registreren en het toetsen van de blijvende vakbekwaamheid mee te laten wegen in het oordeel.

Er wordt thans gewerkt aan vernieuwing van de les en leerstof voor de duikploegleiders en de duikinstructeurs.

De eisen voor de (her)certificering van brandweerduikers zijn opgesteld in overleg met alle betrokkenen in het veld en met het ministerie van SZW. Daarbij is nadrukkelijk ook op de uitvoerbaarheid gelet.

Wat betreft de overige twee aanbevelingen (sanering van richtlijnen en informele voorschriften en versterking van de kennisontwikkeling van de brandweerduikers en vergroting daarbij de aandacht voor veiligheid) is van belang dat in de (toekomstige) ministeriële regeling personeel veiligheidsregio's wordt uitgegaan van taken en daarbij behorende competenties. Daarnaast wordt in voortdurend overleg met alle betrokkenen (zoals VNG, VB, NVBR, Nbbe en NIFV) gezien welke mogelijkheden er zijn om het kennisniveau te vergroten. Dit niet alleen op het gebied van brandweerdijken, maar in de breedte van de brandweer. Voor meer specifieke informatie en ontwikkelingen op dit brede vlak verwijs ik naar mijn reactie aan uw Raad met betrekking tot het ongeval bij de Punt.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten